14-a JARO, N-o 458. MONATA ESPERANTO-GAZETO 25. OKTOBRO 1937.

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

REDAKTEJO, ADMINISTREJO K SIDEJO DE PLENUM-KOMITATO: 67, avenue Gambetta, Paris-20
Poŝtĉekaj kontoj je nomo de SAT-Paris: Bruxelles n-o 350 189, S'Gravenhage n-o 211 533 Kopenhago n-o 4 986, Paris n-o 1234 22, Stokholmo n-o 74 153, Wien n-o D-109 068, Zagreb n-o 41 448, Zürich n-o VIII-200 49. Alilande oni pagu per poŝtmandato je nomo de SAT., bonvalutaj devizoj en rekom. letero aŭ bankĉeko je nomo de « Bannier ».

Postkongresaj pripensoj

Ni iom resumas la sekvantan artikolon, ĉar ĝi ne estis sufiĉe koncize verkita, tamen ni ne forstrekas ideojn. — Red.

La kongres-artikolo de K-do Bartelmes en la aŭg. n-ro devigas min skribi kelkajn vortojn. K-do B. skribas i. a.: « Eĉ pri la organizado de l'amasloĝejo... ni ne aŭdis plendojn. » Ŝajnas laŭ tio, ke K-do B. opinias loĝadon en amasloĝejo malpli bona ol gastigadon ĉe K-doj aŭ en hotelo. Montriĝas en tio miskompreno pri la granda valoro reala k propaganda de amasloĝejo. Ĉi-lasta laŭ mi estas la plej preferinda el ĉiuj gastig-manieroj. Mi jam loĝis en hotelo, pensiono, naturamika domo, junulargastejo, junulara domo, tendo k ĉe samideanoj. Mi devas diri, ke nur la junulara domo, ĉar ĝi fakte estas daŭra amasloĝejo, povas konkuri kun amasloĝejo. En ĉi tiu oni estas tute libera, neniel ligita; oni povas foriri k reveni ĉiumomente, tage k nokte. Oni povas manĝi, kiam plaĉas, k dormi same. Amasloĝejo havas egajn avantaĝojn! Ĉiam oni estas en kamaradeca sfero kun multaj Gek-doj, k ne nur dum la kunvenoj.

Ni vizitas kongreson por praktiki esperanton. Nu, en amasloĝejo oni ĉiuminute povas praktiki nian lingvon. Oni dormas en Esperantio k sonĝas esp-lingve! Ofte, praktikante tuttage la lingvon, oni ne ekscias, ĉu la Gek-doj, kun kiuj oni komunvivis dum tuta semajno k kun kiuj oni konversaciis multfoje, estas ali- aŭ samlandanoj. En la Roterdama amasloĝejo ne nur troviĝis nederlandanoj, sed anoj el multaj nacioj. Mi mem nur hazarde, post kongresa fino, ekscīis de iu K-do, ke li estas germana. Oni tion tute ne rimarkas kunloĝante k -vivante, ĉiam pretaj helpi unu la alian. Oni venas kiel Kamaradoj k adiaŭas kiel Amikoj. En la vera senco de l'vorto, oni formas unu grandan familion. Tio estas fakto de ĉiu konstatebla, k tial la loĝado en amasloĝejo estas multe preferinda al hotelloĝado aŭ gastiĝo ĉe K-doj, ĉar hotelo estas multekosta k ĉe K-doj oni neniam povas esti tiom liberaj (kvankam mi ofte jam spertis bonegan gastigadon k plezure pri tio memoras).

Pro tio mi tutkore dankas la roterdaman O.K.K. k ĉiujn helpintojn en la organizado, samokaze petante la bruselanojn el la venonta O.K.K. ankaŭ aranĝi amasloĝejon en la proksimo de l'kongresejo. Ili bonvolu esplori ankaŭ la eblon havigi al la loĝontoj varmajn tagmanĝojn je modesta pago, ĉar nur tiu afero estis iomete ĝena en Roterdamo. Bonvolu gastigi ankaŭ sufiĉe multajn fraŭlinojn k zorgi pri sufiĉe da spaco, por ke ni povu popoldanci. Sufiĉe da spaco estis en Roterdamo, tamen ne sufiĉe da fraŭlinoj. Cetere ni multege ĝuis, k sekve mi jam nun anoncas min por eventuala amasloĝejo en Bruselo.

***

En la kongresrilatoj estis plej ĉarme, ke oni libere povis paroli kun Gek-doj el la tuta mondo. Speciale la virinan sekson mi ne volas malatenti. Mi spertis, ke la K-dinoj el kiu ajn lando estas egale afablaj k ĉarmaj. Rilate la fraŭlinojn mi tutkore povas aliĝi al la Senaciista frakcio de SAT. Cetere mi kredas, ke post la kongreso mi neniam enamiĝos, ĉar mi ne povus elekti unu, estante devigata malatenti la aliajn. Mi sopiras revidi ĉiujn Amikinojn en Bruselo. Kaj kiom mi sekrete ĝuis, pro tio ke diverslandaj Gek-doj supozis, ke mi venas el Skandinavio. Mi pensas ekz. al tiu Amsterdamano, kiu opiniis min norvego k al kiu mi ne povis kredigi, ke mi estas nederlandano. Mi forgesis pri la eblo pruvi al li mian holandanecon parolante nacilingve! Mi pruvis ĝin nur per montro de mia SAT-membro-karto...

***

En mia loko mi estas la sola SAT-ano; tamen tie ekzistas pli da lab. esperantistoj. Sed propagandante SAT, mi havis grandan malavantaĝon. Oni diris al mi, ke SAT-membreco fakte estas nur afero de kotizado, ĉar « S-ulo »n oni jam ricevas kiel membro de la Federacio, same la rabaton je eldonoj de SAT. k la jarlibreto ne valoras la kotizon. Mi ne bone sciis kion kontraŭdiri. Sed nun mi scias. Mi nun diras al la ne-SAT-anoj: La SAT-membreco ne estas nur afero de kotizado. Pripensu, ke ni lernis esp-on por utiligi ĝin, k por tio ni bezonas mond-asocion, mondgazetojn. Mi ne lernis esp-on, por esperantigi nian landon; mi lernis ĝin por esperantigi la Mondon. Tial ni devas esti tutmonde organizitaj. Ĉar nur per tutmonda organizo ni povas mondskale praktiki k utiligi esp-on. Nur tia organizo povas aranĝi tutmondajn kongresojn, tiom imponajn, eldoni tutmondajn gazetojn, interrilatigi la diverslandajn Gek-dojn, ebligi al la terorlandaj amikoj praktiki k apliki esp-on, ĉar ankaŭ k precipe al tiuj K-doj ni devas pensi en ĉi tiu tempo. Do ne sufiĉas esti lande organizita, ne sufiĉas subteni la aperadon de « S-ulo » per kolektiva abono; ne sufiĉas utiligi la SAT-aparaton. Estas nia morala devo ankaŭ subteni *ĉiel* tiun aparaton.

Tial ni devas membriĝi al SAT k ebligi per nia subteno la regulan funkciadon de la SAT-organoj, k per tio kunhelpi la disvastiĝon de esp-o en la tuta mondo. Eble vi ne tute konsentas kun la statuto aŭ la labormetodoj de SAT? Aŭ vi havas kritikon pri la enhavo de « S-ulo »? Tio povas esti. Ja mi mem ne kun ĉio konsentas; ankaŭ mi multfoje havis kritikon pri la enhavo de l'gazeto.

Mi jam de pluraj jaroj regule ricevas « S-ulo »n k mi devas diri, ke en la pasinto diversaj K-doj ofte forgesis, ke SAT estas nur kleriga, kultura k eduka organizo, ke SAT celas utiligi esp-on por la *klasaj* celoj de la *Laboristaro*. Anstataŭ tio ili ofte utiligis nian asocion por la *partiaj* celoj de sia *politika partio*. Se tio okazas bonintence, nu, ni ne estu tro postulemaj. Sed ofte oni agis sen toleremo k insultis aŭ ofendis gvidantojn de aliaj partioj. Kaj tio ne povas esti permesata en nia organizo. Ni devas respekti la diversajn opiniojn.

Ĉar, insultante en « S-ulo » gvidantojn de mia partio, oni insultas min, ĉar mi mem elektis miajn gvidantojn k mi ilin fidas k nur mi k miaj partianoj rajtas juĝi, ĉu ili agas konforme al nia volo. Tio ne estas afero por alipartianoj.

Estas K-doj, kiuj opinias ke ili libervole rajtas insulti la aliajn. La devizo: estu toleremaj, laŭ mi ne signifas tolere lasi agi la insultantojn k post aŭskulto respondi per insultoj al insultoj. Tio ne estas akceptebla. Feliĉe ni povas konstati, ke la enhavo de « S-ulo » la lastajn jarojn multe pliboniĝis. Ĝenerale la insultoj forrestas. La enhavo pli altniveliĝas. Tamen, povas okazi, ke iu artikolo ne plaĉas al ni. Nu, ni diru tion, ni kritiku ĝian enhavon aŭ, en konvena okazo, ĝian aperigon. Ĉar kontraŭ artikolo, kun kies enhavo vi ne konsentas, vi povas polemiki, kontraŭ artikolo kies enhavo ne estas kamaradeca, vi povas protesti. Kaj la redaktoro certe havos bonvolan orelon por bonvola kritiko.

Sed antaŭ ĉio vi devas veni en niajn vicojn k plifortigi nian organizon — ne nur per via aneco, sed precipe per via daŭra kunlaborado. Plifortigu k plibonigu nian organizon k laboru kune kun ni por la Socialisma sociordo. Tial, ne-SAT-anoj *SAT-Aniĝu!*

17331.

Oficialaj komunikoj

La nova Konflikt-Komisiono estas konsistigita el jenaj anoj, loĝantaj ĉiuj en Manĉestro : K-dino A. Acton, K-doj H. V. Doughty k L. Rosenbloom. Sekretaria adreso : L. Rosenbloom, 79, Bent St., Manchester 8 (Anglio).

SAT-PERANTO POR BULGARIO! Malgraŭ multspecaj malfaciloj ree la grundo estas kulturata en Bulgario. Akceptis la perantecon K-do Boris Černev, v. Kričim, Plovdivsko. *Li akceptas la pagojn (tarifo : jare kun « S-ulo » 100 levoj, kun « S-ulo » k « S. R. » 200 levoj ; aliĝkotizo 14 levoj).*

SAT-KORESPOND-OFICEJO (adreso : J. Lenormand, rue Jules-Ferry, Vitry-aux-Loges, Loiret, Francio). GRAVA DECIDO! Por ne donaci tiom da mono al la poŝto, ni decidis akcepti el landoj, kie troviĝas SAT-anoj k kie sekve al ni estas eble transformi en monon poŝtmarkojn, anstataŭ la ĝisnunaj 2 resp. kuponoj DU poŝtmarkojn neuzitajn por eksterlanda leter-afranko. *En landoj, kie ne loĝas SAT-anoj la petantoj ŝovos du resp. kuponojn en sian leteron, kiel ĝis nun, nome en tuta Afriko (escepte de Alĝerio k Transvalo), en Aŭstralio, en Sudamerikaj k Centr-amerikaj ŝtatoj (escepte de Argentinio), Antilioj, en tuta Azio (escepte de Nederl. Hindio), en Grekio, Rumanio, Italio, Portugalio, Irlando, Islando, Sovetio.*

ROTERDAMA KONGRESO. KAS-KONTROLADO. La 30-an de septembro 1937 ni kontrolis la kason de la 17-a SAT-Kongreso k trovis ĝin en bona ordo. — La kaskontrolintoj : K-ino A. C. Obbes, *K-doj* H. de Boer *k* C. A. Oosthoek.

Enspezoj de la 17-a Kongreso

Kongreskotizoj	fl.	1350,42
De la R'damaj sekcioj (el la ŝparujoj)		390,79
De diversaj organizoj		169,92
Glumarkoj		25,65
Ilustritaj kartoj		108,55
Apartaj enirkartoj		112,55
Teo k kafo (vendo en Nenijto-halo)		12,14
	Fl.	2170,02

Elspezoj de la 17-a Kongreso

Salonluo (Doelen k Libelle)	fr.	490,30
Interfratiĝ-vespero		128,56
Solena malfermo		48,50
Merkreda vespero		32,20
Amasloĝejo		128,30
Presajoj (programoj ktp.)		210,25
Administrado (sekretario k kasisto)		129,98
Ŝparujoj		30,71
Div. bezonaĵoj por la kongreso		22,82
Ekskursoj		20,10
O.K.K.-kunvenoj		16,21
7000 ilustritaj kartoj		70,10
1000 insignoj		35,10
Arանĝado de l'kongres-aferoj		40,73
Vojaĝokostoj (reprezentantoj)		12,20
Diversaj elspezoj		14,95
Farendaj elspezoj		9,01
Saldo		730,—
	Fl.	2170,02

Por la O.K.K.: la kasisto — *A. v.d. Pols.*

Ni esprimas nian fratecan dankon al la Roterdama SAT-rondo, kiu decidis transdoni la ĝojiĝe grandan saldon de la kongreso entute al SAT. Ni realigos volonte la deziresprimon de l'K-doj, utiligi tiun sumon, dekalkulinte la plikostojn, kiujn kaŭzis la presigo de l'*protokolaro* en la sept. « S-ulo », por la eldona fako, k lasi tiel konkretan memoraĵon pri la *ĉiuflanke* tiom ege sukcesa, neforgesebla 17-a Kongreso.

P. K. *de S. A. T.*

29-a Universala Esperanto-Kongreso en Varsovio

(De nia speciala korespondanto ESTO)

Mi veturis al la kongreso kun troa skeptikemo. Mi volis nur ĉeesti por fari poste raporton en « S-ulo », sed mi opiniis, ke mi vidos tipe burĝan solenaĵon, kiu povus tute ne okazi sen iu malprofito por kiu ajn persono. Mi estis prava nur parte. La kongreso donis al mi riĉan materialon por pripensO. Partoprenis ĝin ĝis 1.200 personoj, plejparte eksterlandanoj. Mi antaŭ ĉio volas paroli pri la bonaj k malbonaj flankoj de l'oficiala parto.

La kongres-organizintoj malmulte pensis pri tio, ke al la kongreso povas veni ankaŭ malriĉaj homoj. Ĉio estis organizita kvazaŭ kun la celo elpumpi monon el la poŝoj de fremdlandaj riĉuloj. La enlandaj ekskursoj, la hoteloj, la tagmanĝoj, kiujn rekomendis L.K.K., — ĉio estis multe pli kara ol ordinare. Eĉ angloj plendis, ke la restado en Varsovio estas multekosta. Unu franco, kiun oni demandis, kio estas plej kara por kongresanoj, respondis trafe : « La hoteloj en Varsovio ». La amuza parto estis riĉa, sed ne ĉiam sur alta nivelo. Estis ankaŭ multaj aliaj gravaj mankoj en la kongres-organizado. Tamen la organizintoj montris multe da bonvolo k civila kuraĝo.

Ne estis facila tasko aranĝi esp. kongreson en Varsovio sub la nuntempaj politikaj kondiĉoj. Preskaŭ ĉiutage la Loka Komitato ricevadis multajn leterojn kun ordinaraj insultoj k minacoj. « Endekaj » gazetoj insiste riproĉis la polan registaron, ke ĝi permesas organizi la « jud-komunistan » kongreson en la lando. Tamen la alveno de kelkcent fremduloj ne estas ordinara afero en Polio, kiun tre interesas la turisma evoluo. Tial eĉ la dekstruloj nur insultis, sed ne provis agi laŭ la tradicia maniero per bastonoj k petardoj. Domaĝe! Se ili atakus la kongreson ne nur pervorte, eble tiam kelkaj el la ĉeestantoj komprenus, ke ne estas eble kaŝi la kapon en sablon antaŭ la « politiko ». La registaro permesis bele ornami la urbon per verdaj flagoj, sed samtempe aranĝis tutpolan kunvenon de « Strzelcy » (Paŭistoj ; militistema asocio), por ke la esp. kongreso ne tro ĵetu sin en la okulojn de l'varsovianoj.

En la oficiala parto estis vizito al Belveder (iama regloko de marŝalo Pilsudski) k kronmeto sur la Tombon de l'nekonata soldato. Nur post tio venis la solena ekskurso al la tomboj de Zamenhof k Grabovski. Komence do ĉio aspektis kiel senĉesaj enlandaj kongresoj k solenaj tagoj kun deviga oficiala honorigo al oficialaj honorindaj lokoj.

Tamen la ĝusta malfermo fariĝis granda surprizo por polaj kongresanoj, alkutimigitaj al tio, ke eĉ la vorto « demokratio » estas suspektinda ĉe la oficialuloj. Ĉi tie oni parolis tute malkaŝe k libere pri demokratio k toleremo. Kiam generalo Bastien parolis entuziasme pri Polio kiel pri ĉiama simbolo de l'batalo por libero, kiam kapitano Bouggie Paulssen el Oslo memorigis pri la ĉiama pola toleremo k citis la vortojn le Zamenhof, ke por li ekzistas nek judo nek greko — tio sonis kvazaŭ moko en la oreloj de personoj, kiuj sciis, ke eble en la sama tempo multaj judoj en multaj stratoj de polaj urboj k urbetoj ricevas batojn. Tiam mi komprenis, ke la celo de l'pola registaro ne estis limigita nur al elpumpo de eksterlandanaj monujoj. Pli grava por ĝi estis trankviligi la eksterlandan opinion k montri, ke Polio tute ne estas tiom faŝista, kiom oni ofte supozas.

Se la registaro tamen sciis, ke la kongreson salutos reprezentantoj de juda k ukraina nacio, ke venos saluttelegramo el Barcelono, ĝi eble hezitus pli longe antaŭ ol permesi la kongreson. La supre menciitaj faktoj vekis terurajn blasfemojn en la « endeka » gazetaro, kiu faris el kapitano de l'reĝa norvega armeo danĝeran komuniston k el ĉiuj partoprenantoj judojn k framasonojn. La tuta malferma solenaĵo estis en forta kontrasto kun la politikaj kondiĉoj en Polio. Ĝi fariĝis manifestacio por liberalismo, humanitarismo, demokratio — vortoj malŝatataj k abomenaj por potenculoj, kiuj posedas la decidpovon en nuntempa Polio.

Tiel aspektis la malfermo. La kunsidoj estis multe malpli interesaj. La lekcioj estis plejparte nur turistaj, la kunvenoj de UEA k IEL estis okupataj ĉefe per malpaco inter tiuj du organizoj. Verdire, mi same kiel plimulto, ne bone komprenis, ĉu ekzistas iu idea aŭ politika diferenco inter ili ambaŭ. S-ro Setälä el Helsinki, s-ro Leizeroviĉ (judo el Polio) k ankoraŭ kelkaj personoj opiniis, ke IEL signifas la hegemonion de grandaj nacioj k ankaŭ faŝistigon de la neŭtrala esp. movado. Generalo Bastien forte protestas kontraŭ ambaŭ riproĉoj. Sed estas fakto, ke senhejmaj nacioj tute ne povos esti reprezentitaj en IEL, kiu fakte estos federacio de Naciaj Asocioj. Speciale faŝistajn tendencojn inter IEL-anoj mi ne rimarkis. Ŝajnas al mi tamen, ke la naskiĝo k rapida kresko de IEL signifas plifortigon de naciismo k foriron de internacieco en la neŭtrala esp. movado. La liberalaj burĝaj tendencoj dum la kongreso ne kondukis al iu konkreta ago. La ĉefoj de l'neŭtrala movado zorgeme evitis ĉiujn « politikaĵojn ». Tio montriĝis tute klara dum la ferma kunsido. La rezolucio kontraŭ naciaj k rasaj persekutoj restis sub la verda tuko de l'estrara tablo. Estis sufoke, k mi sidis malproksime, do mi ne aŭdis eĉ rezolucion kontraŭ la persekutoj de esperantistoj en diversaj landoj, kiu laŭ onidiro estis akceptita. La eminentuloj ne volis memori, ke malapero de l'demokratio k toleremo signifas ankaŭ malaperon de ajna esp. movado k tial protesto kontraŭ faŝista perforto k maljusto estas devo de ĉiu, eĉ « neŭtrala » esperantisto.

El aliaj kunsidoj oni devas noti tute

nekredeblan incidenton dum la malfermo de l'Blindula Kongreso, kiam iu reprezentanto de pola blindulasocio en sia salutparolo forte atakis esperanton k esprimis la deziron, ke blinduloj jam ne plu organizu siajn kongresojn kune kun la esp-istoj. Onidire ĉe katolikaj kunsidoj povis ĉeesti nur kristanoj, k judoj tie estis forte atakitaj; tamen mi opinias, ke tio estis nur klaĉoj, ĉar Katolika Unuiĝo akceptis rezolucion, ke oni ne devas malami la patrion aŭ la lingvon de alia homo. Mi bedaŭras nun, ke mi ne ĉeestis katolikajn kunsidojn por kontroli tiujn klaĉojn.

Gravan lokon okupis la kunsidoj de TAGE, kiuj okazis sub la devizo « Esperanto en Lernejojn ». Ĉi tie oni multon parolis pri diversaj registaraj promesoj k pri ŝtata subvencio, ricevata en Finlando; tamen oni povis vidi, ke bedaŭrinde la afero estas nur en komenco.

La fakaj kunsidoj de TEKA, jurnalistoj, juristoj ktp interesis nur fakulojn. Tute pala estis la kunsido de Unuiĝo de Espistaj Virinoj. Penadoj por paco k batalo kontraŭ nacia malamo meritus pli viglan intereson flanke de l'ĉeestantaro. Ekzistis grava diferenco inter « eminentuloj » k « popolo ». La eminentuloj venis por prizorgi la organizajn aferojn k speciale dediĉis tempon k penon por iel aranĝi la aferon de IEL k UEA. La esp. popolo malmulte ĉeestis dum la kunsidoj, dediĉante la tempon al vizitado de l'urbo k ĝiaj vidindaĵoj. Mi havis specialan intereson esplori la venintan « amason ». La sentojn k sentimentojn de l'plejmulto oni povus diveni el la varmega aplaŭdo, per kiu oni akceptis la salut-telegramon el Barcelono. Certe estis diversaj personoj inter la ĉeestantaro. Ne vane ankaŭ polaj gepolicistoj, kaŝaj k malkaŝaj, lernis esp-on. Ili troviĝis ĉie k memorigis per sia ĉeesto, ke oni tenu plej bone la langon sub la dentoj. Unu pol-juda kongresano rakontis al mi, ke kiam li akompanis kelkajn finnajn kongresanojn, baldaŭ post adiaŭo lin haltigis sur la strato policano k demandis lian pasporton. Do la fremdlandanoj estis zorge gardataj antaŭ « malĝustaj » informoj. Ne mankis ankaŭ inter polaj esp-istoj fervoraj antisemitoj, kiuj evidente bojkotis siajn judajn « samideanojn ». Kiamaniere ili akceptus Zamenhof, se li estus revivinta? Mi observis du ĉarmajn fraŭlinetojn, kiuj arde penis blovi la antisemitan spiriton en siajn svedajn k anglajn akompanantojn. Mi ne scias, ĉu ili sukcesis en siaj noblaj zorgoj. Certe estis ankaŭ aliaj influoj, ĉar inter la polaj kongresanoj troviĝis multaj membroj de ĵus fermita (de l'registaro) Socialista Esp. Societo en Varsovio. Kaj mi estas certa, ke ĉi-lastaj influoj estis pli fortaj. La plejmulto el la ĉeestantaro apartenis al intelektularo k liberala etburĝaro. Ne mankis ankaŭ laboristoj. Mirinda afero: multaj personoj, kun kiuj mi parolis, simpatiis al socialismo k eĉ al komunismo. Tamen ili apartenis al UEA aŭ IEL, aŭ tute ne apartenis al iu ajn esp. asocio.

Eble multaj kongresanoj vizitis la varsovian kongreson nur pro turismaj celoj, k tial troviĝis ĉi tie homoj, kiuj laŭ siaj konvinkoj havas malmulton komunan kun « neŭtrala » ideologio. Sed eble tio montras la fortan revoluciiĝon de l'etburĝaro k intelektuloj en multaj landoj. Estis ankaŭ ĉi tie multaj komencantoj, kiuj tre malmulte sciis pri esp. vivo k kies aparteno al neŭtrala organizo estis tute okaza. 30 landoj estis reprezentitaj ĉe la kongreso: eĉ Japanio k Aŭstralio. Sed plej multnombraj estis la partoprenantoj el demokrataj landoj k inter ili la ideoj pri socialismo k komunismo estis sufiĉe popularaj.

La propagandaj esperoj de l'pola registaro tute ne realiĝis. Tre malmultaj vidis ĉion tiel, kiel oni al ili montris k restis kontentaj k ravitaj. La plej grandan intereson vekis ĉe l'eksterlandanoj la malriĉaj judaj kvartaloj. Multaj nur surloke eksciis, ke ekzistas en Polio multnombra juda proletaro, kiu vivaĉas en mizeregaj kondiĉoj. Certe tiu vizito ludis rolon de plej bona propagandilo kontraŭ la pola antisemitismo.

Tre malbonan impreson al inteligentaj k demokratemaj kongresanoj faris la senĉesaj limigoj k malpermesoj, kiuj malfacilgas la vivon de l'pola civitano. « Mi ne volus vivi en tiu lando, kie ĉio estas malpermesata », diris al mi sveda intelektulo. Ne helpis belegaj konstruoj, muzeoj, belaj ĉefstratoj, granda trafiko. La scivolemaj k aŭdacaj kongresanoj penetris ĉien k vidis multon el tio, kion oni deziris kaŝi. Iu franco post kelkfoja vizito al la urbo mirigite demandis sian polan konatinon: « Mi ne komprenas, kial viaj laboristoj ne faras revolucion? » Ŝajnas al mi, ke la aŭdaca demandanto estas estrarano de IEL do certe ne revoluciulo...

La kongreso do faris propagandan laboron tute kontraŭ la deziroj de l'pola registaro. Pli pravaj k konsekvencaj estis la dekstruloj, ĉar ili bonege komprenis, ke eĉ al la liberala burĝaro estas danĝere montri duon-faŝistan landon. Certe la komparo kun demokrata patrio tute ne entuziasmigis por la faŝismo francon, anglon aŭ svedon.

Kion do montris al mi la kongreso? Mi eksciis, ke la neŭtrala movado havas grandan parton de membraro, kies loko estus pli konvena en la laborista movado. Mi ne konas la kialojn de tiu fakto, sed ĝi certe estas pripensinda por la SAT-estraro. Mi akiris ankaŭ la konvinkon, ke estas ebla k dezirinda la interkonsento k kunlaboro kun la neŭtrala movado en kelkaj aferoj. ekzemple en la realigo de l'devizo « Esp-o en Lernejojn » ktp. Mi ne volas per tio propagandi la unuecon kun la neŭtrala movado. La socialista esp. asocio havas proprajn gravajn celojn, ofte tute kontraŭajn al la celoj de UEA. Per la sola fakto, ke ĝi estas klasbatala movado, ĝi ne povas unuiĝi kun burĝaj esp-istoj. Tamen ekzistas kelkaj aferoj, en kiuj interkonsento k kunlaboro estus eblaj. La esp. burĝa movado estas en sia esenco kontraŭfaŝista, k tio estas tre grava en nia tempo. Kunlaboro tiam, kiam dezirinda, povus nur plifortigi la esp. movadon ambaŭflanke.

ESTO.

P. S. — Ni atentigas, ke pri ĉio esprimita en la supra raporto, kiel estas la regulo, respondecas la aŭtoro mem. Pri la konkludo ekz. ni devas diri, ke ĝi ne tute spegulas la opinion de la Plenumkomitato (almenaŭ ne, kio rilatas la lastan frazon). Aliflanke la P.K. tre bone scias, ke en la neŭtralaj rondoj, laŭ pli malpli granda proporcio, troviĝas ankoraŭ elementoj, kies loko estus en SAT. Ĝi ne malatentas siaflanke tiun fakton; la admin. de SAT havas apartan buĝeton pri elspezoj rilataj al varbado, dissendo de materialo al varbotoj, ktp. Ankaŭ niaj kongresoj vokas al tiuj personoj (laste la 17-a en sia gvidrezolucio!). Sed nur ĉiuloke fortiĝanta SAT-movado povos iom post iom sorbi tiujn nedecidajn elementojn, ĉar forto altiras, malforto fortenas. — *Red.*

POR ŜTOPI LA BREĈON

59. Listo

Erbaro, Paris	fr. fr.	10.—
Beneŝ k Vigier, Esperio	»	14.—
J. B. Pak, Roterdamo	»	50.—
1533, Bregenz	»	30.—
14335, Vieno	»	90.40
Kamparanino	guld.	5.—
11020, Stokholmo	sv.kr.	10.—
Rofo, Alĝero	fr. fr.	13,50
17634, Kopenh.	»	6.—
P. Air, Altrincham	ŝil.	2/—

Komunistoj en SAT, ĉu vi aprobas?

K-do T. *Aldworth* (Bedwas, Britio), informis nin, ke li estas eksigita el la komunista partio, pro sia artikolsorio en «Senn. Revuo»: *SAT-ano en Sovetio.* Li skribas pri tio: « Mi opiniis, ke la artikoloj estis verema raporto de tio, kion mi konstatis dum mia vizito al U.S.S.R. La ĉefoj de l'angla kompartio min informis, ke iu internacia trockista organizo uzis miajn artikolojn kiel propagandon kontraŭ la Stalin-reĝimo (1). Krome, mi raportis nur la malbonojn, laŭ miaj akuzantoj. Ŝajne la artikoloj ankaŭ alportis malbonon al la amikoj, kiuj helps min en Leningrado k Moskvo. Pri tio momente mi ne estas certa, mi nur scias, ke la tuto el miaj korespondantoj sovetaj estas jam tute silenta. Krome miaj leteroj revenas kun indiko surkoverte: *Nekonata.* Mi nun tradukas la raporton anglen por montri al la lokaj laboristoj, ke ne estis io spita aŭ kontraŭa al Sovetio, ke estas nur justa, objektiva raporto de faktoj. Unu komunisto diris al mi: *Komunistoj ne havas intereson por la vero, se ĝi estas malagrabla* ».

La kulpo de K-do Aldworth ja vere estas terurega, ĉu ne? Li gajnis premion, kiu rajtigis lin vojaĝi en landon laŭ lia elekto, kondiĉe ke li poste verku raporton pri sia vojaĝo. Li elektis Sovetion, k reveninte li plenumis sian promeson: li verkis raporton, kiu aperis en « S. R. » (6 kajeroj) k en kiu li eldiris, kion li vidis k spertis. Jen lia kulpo!

(1) Laŭ la akuzo, ŝajne « S. Revuo » estas legata de 50.000 tutmondanoj! (Se ĝi nur estus vero! — *Red.*)

FOR LA IDISMON!

Tial ke s-ro K. Minor tradukis la verkon *Natan la Saĝulo*, tio ne pruvas nepre, ke li mem fariĝis pro tio tute saĝa. Almenaŭ lia rezonado prilingva en la julia n-o de *La Lernanto* (Kompatindaj lernantoj!) emigas min pensi, ke lia saĝo estas kelkrilate mankohava.

« Oni ne uzu a-vortojn substantive... », ordonas nia honorinda L. K.-ano. Ĉu vere? Tia ordono estas tro aplomba k eĉ ofenda al la aŭtoro de nia lingvo. Zamenhof ja multfoje uzis a-vortojn substantive. Pri tio mi estas tute certa, kvankam nun mi ne havas ĉemane la verkaron de nia Majstro,

por kontroli k cite ĉerpi ekzemplojn (1). Kaj insistas Minor klarige : « Oni ne diru ekzemple « a riĉaj estas enviindaj ». Se tiel oni volas instrui al la lernantoj, necesas ankaŭ aldoni : « *Ne legu Zamenhofajn verkojn; ne imitu la stilon de la aŭtoro de esperanto*... »

Kvankam tia Minora instruo sur la paĝoj de SAT-gazeto estas vere incita, tamen ni sobre ekzamenu la aferon. Kial s-ro Minor havas tian komprenon pri nia lingvo? Senhezite mi respondas : tial ke li estas ido-ema. Kio karakterizas idiston, tio estas lia logikemo, — lia deziro importi sur la lingvan kampon disciplinon, kiu taŭgas nur en matematika fako. Evidente, pli logikas diri : « La riĉuloj estas enviindaj », ol « la riĉaj estas enviindaj ». Tamen ambaŭ formoj estas tute klaraj, tial ke eĉ la plej etcerba leganto kapablas scii, ke en la dua formo la vorto *homoj* estas subkomprenata.

Jes ja, s-ro Minor rezonas kiel la idistoj; li volas, ke nian lingvon regu la absoluta logikeco, la matematikeca spirito de Kutura (Couturat), kiu taŭgas nur rilate abstraktaĵojn, sed ne estas allasebla en la lingva fako, tial ke en ĝi la *sento* volenevole ludas rolon. Lingvo ne estas io abstrakta kiel ciferoj, nombroj k matematikaj signoj. En la funkciado de lingvo la emocio, la pasio efikas ne malpli forte ol la racio.

Kiam oni ekkomprenis la konscian aŭ nekonscian ido-emon de K. Minor, tiam oni facile klarigas al si, kial li ekbatalas kontraŭ la formoj *aliel, aliam* ks. Logike ja devus esti « aliiel » ks. Sed li ŝajne ne scias, ke en tia kazo la leĝo de *minimuma peno* efikas. Se sufiĉas uzi la plej simplan formon por esti komprenata, nenia logikeca, teorieca konsidero povas en la praktiko kontraŭpezi sukcese la simpligemon.

Rilate al la alpreno de tiuj ŝajn-neologismoj efikis alia lingva leĝo, nome, tiu de *analogio*. Kiu funde lernis k asimilis la tabelon de korelativaj vortoj, — miaopinie ĝi estas la plej genia elpensaĵo el nia lingvo, — tiu tute nature k senkonscie eldiras frazojn kiel ekzemple jenajn : *Ne tiel rapidu, aliel mi ne povos akompani vin plu! Ies mensogo ne pravigas alies trompon. Ne ĉiam ni estis amikoj, tamen iam k aliam ni servis al ni reciproke. Ĉi tie estas malagrable, ni iru alien.* K.s.

Jam ekzistas en Esperantio kelkaj homoj, por kiuj esperanto ne estas « helpa lingvo », sed la ĉefa, la hejma esprimilo. Mi opinias, ke tiaj esperantistoj konsistigas pli bonan fundamenton por la estonto de nia movado ol teoriumado logikeca. Almenaŭ mi havas la firman konvinkon, ke la lingvaj rezonaĵoj de K. Minor ne devus aperi en « La Lernanto ». Ili neniel povas helpi lernantojn kompreni k ŝati nian lingvon (2).

Prefere oni instruu pri diversaj manieroj, formoj, por eldiri la saman penson ; oni kritiku la pezajn esprimojn k malklarajn frazojn, tro ofte renkonteblaj en la gazetaro k libraro. Oni provu konvinki la novan generacion esperantistan pri tio, ke nia lingvo entenas latente trezorojn, kiujn Zamenhof mem ne povis elfosi. Esperanto ne venkos per la komercistoj k turistoj. Tiu kampo jam estas okupita de la angla lingvo. Esperanto sin trudos per sia literaturo, kiam troviĝos geniaj homoj, kiuj, ensuĉinte la esencon de l'Zamenhofa iniciataĵo, verkos *sennaciece* por tutmonda publiko. Kaj pro tiu konsidero ankaŭ oni devas elkrii : *For la idismon*, ĉar la aŭtoroj de tiu abortaĵo ne volis, ke artefarita lingvo estu literatureca.

Espereble s-ro K. Minor pruvos al mi « substantive », ke li estas *saĝulo*, ne sentante sin ofendita per ĉi tiu mia senpretenda skribaĵo.

E. L. ITANŜA.

Red. Noto : Pri la sama temo ni ricevis de K-do Narazu Mono longan artikolon, en kiu li celas pruvi per logikaj argumentoj — aŭ ŝajnlogikaj — : 1) ke s-ro Minor pravas en sia diro, ke oni devas uzi la formojn *aliiel, aliio, aliies* ktp.; 2) sed ke li plie devus rekomendi la formojn : *neniiel, neniio, neniies* ktp. Unu el la argumentoj de N. M. estas, ke en tiaj vortoj, kiaj ti-a, ti-el ktp. estas la sono *i*, kiu apartigas k sekve... Ni ne volas misuzi la spacon en nia gazeto por tiaj subtilaj, sofismaj diskutoj k espereble K-do N. M. ne tro incitiĝos pro la neapero de lia tre lerta dialektikaĵo.

(1) La aserto de la aŭtoro estas tute prava. Ni mem ne havas tempon por trafoliumi la verkaron de Zamenhof, sed almenaŭ la legantoj notu, ke en *Plena Gramatiko* de Kalosĉe k Varingjen troviĝas pluraj ekzemploj cititaj. — *Red.*

(2) Intertempe aperis en « La Lern. » (n-o 8) nia deklaro pri aliecigo de la aspekto de «L.L.», kun aparta substreko, ke tia prilingva rezonado ne plu havos lokon en la gazeto. — *Red.*

Tra la Esperanta gazetaro

Daŭrigo de « La Pirato »?

Ni ricevis la unuan kajeron de «La Vipo» (1), satira gazeto, kiu konsideras sin, laŭ redaktoraj vortoj, kiel daŭriganton de la Ŝvarca « Pirato ». Ĉu ĝi vere estas tia? Kun bedaŭro ni devas diri, ke ni ne estas konvinkitaj pri tio, post lego de tiu ĉi unua n-ro. La sprito estas senkompare malpli pipra ol tiu de Rajmondo Ŝvarc, la Montmartrano. En la «originala raporto pri Madrido» ekzemple ni vane serĉis iom da sprito (ĉu la tuto nur estas piko pri la raportmaniero de Ŝerer? Tiukaze la raportotemo ja estus malbone elektita!). Nur la « Defendon de Grenkamp » ni plene ĝuis. Ĉu Grenkamp jam protestis?

Ankoraŭ — For la neŭtralismon!

Teo Jung verkis (k aperigis en n-o 32/33 de « Heroldo ») kelkajn liniojn pri la SAT-kongreso k tiu de la katolikoj, kiu okazis ankaŭ en Nederlando, samdate kiel nia 17-a. Ĉu la granda sukceso de nia kongreso fluigis en lian plumon tiujn amarajn pensojn pri «neŭtralismo», kiuj sekvas la raporteton? Teo Jung kredas ankoraŭ, post preskaŭ 20-jara sperto, je mirakloj : liaopinie oni povas agnoski klasbatalon, sed tamen — sur la esp-a kampo — organiziĝi *neŭtrale*, t. e. en sama organizo kun generaloj, pastroj, policanoj, bankieroj k grandkapitalistoj! Ne, s-ro Jung, konsekvenca homo rifuzos indigne tian solvon, per kiu lastfine eĉ la disvastigo de l'esp. movado nur suferus! Sed, estu bone komprenite, ni ne metas ĉiujn « neŭtralulojn » en unu sakon : Ni estimas profunde la noblajn *esperantismajn* ideojn de d-ro Zamenhof, de Hodler k multaj aliaj nelaboristoj, k pensas, ke ilia laboro estis laboro en la direkto al nia sennacieca idealo, dum ni vidas domaĝon por la vera esp. movado en la *utilismaj* klopodoj de iuj De Bofron, Bastjen k.s.

Kooperativa gazeto rampas antaŭ Naciismo

« Ĉielarka Standardo » en sia 7-a n-ro gloras la « patrujon de esperanto », t. e. laŭ ĝi — la Pola respubliko! Laŭ nia modesta kredo, esperanto naskiĝis el cerbo de homo, kiu kredis al la *Homaro* k kiu prave povis konstati, ke Esperantujo estas « lando, kiu havas siajn apartajn leĝojn, siajn apartajn morojn k principojn ». Tiu kooperativa gazeto dankas la penadojn de Pilsudski, tutpaĝe portretas la prezidanton de l'faŝista Polio, ktp. Certe, oni ne devas forgesi ke ĝi estas eldonata dank' al la helpo de varsovia koop. societo (kio ja estas agnosko al esperanto!) k ke ĝi enhavas diversajn vere informajn artikolojn. Sed ni SAT-anoj neniam forgesu, ke kooperismo estas esence tutmondeca. Kooperanoj en SAT, subtenu do la *Kooperan Fakon de SAT* (sekretariejo : *Sugar*, 16 Lily St., *Manchester 8)!*

Sonorilo vokas al preĝejo k mem neniam eniras

La nomanta sin informa bulteno pri hispana lukto kontraŭ la faŝismo (« Popola Fronto ») vidigas tra la kolonoj de sia 22-a n-ro, ke la publikigo de aro da faktoj en la aŭg./sept. n-ro de « Sennacieca Revuo » ne estas laŭ ĝia plaĉo. Ni relegis kun granda atento la koncernan artikolon en « S.R. » k serĉis poste iun ajn serioze bazitan refuton inter la stilekzercoj de la « popolfronta » florĝardeno. Ni ne malkovris eĉ la plej etan provon de tia refuto. Al serioza, faktoplena verkaĵo oni respondas tie per pikoj, sarkasmo, klaĉoj k klaŭnaj kaprioloj. Sed ni kredas, ke tiel agante oni pafas multe trans la celon, k ni timas, ke tiu fervoro povos grave malutili la pafinton mem.

(1) Eld. *Literatura Mondo*, Soroksari-ut 38, *Budapest IX*. Monata. 16 paĝoj. Form. 16 x 23 cm. Jarabono 0,80 us. dol.

DISKUTEJO

For la neŭtralismon!

Pli ol iam antaŭe SAT akcentu la supran devizon ; ĝi ne estas ja nur la titolo de l' Lanti-a broŝuro, ĝi estas la vera bazo, sur kiu SAT fondiĝis. Tial mi tutkore akceptas la artikolon « Vivu la Neŭtralismo » de K-do Gozaimasu, kiel la plej ĝustatempan k plej trafan satiraĵon pri la taktiko de iuj komunistoj fari unuecfronton, eĉ kun la faŝistecaj esp-istoj, kontraŭ la Faŝismo. La artikolo de K-do G. tiel bonege kovras la situacion ke mi eĉ ne havus unu vorton por aldoni — se ne pro la timo miaflanke, ke nombro da K-doj povus ĝin miskompreni, erare kredante ke la verkinto traktis la aferon serioze (1). Unue mi konfesu, ke malgraŭ la sperto en tiaj aferoj, mi devis tralegi la artikolon dufoje por mem certiĝi.

Feliĉe, en Usono, ni jam spertis la konkretan pruvon pri la senefikeco de la « Unuecfronto » kun la hipokritaj « homaranoj », nomantaj sin neŭtraluloj. Vere, ili sekvas sian Majstron — d-ron Zamenhof — same kiel la katolikoj aŭ alispecaj kristanoj sekvas sian Majstron — Jesuon. Kompreneble, mi ne parolas pri esceptoj — ni havas ilin inter la kristanoj same kiel inter niaj « neŭtraluloj ». S-ro Lejzeroviĉ (Georgo Verda) faris ja sentime sian kontraŭ-hitlerisman paroladon k proponon ĉe la Viena kongreso. « Nu », iuj dirus, « ĉu la parolado ne estis aplaŭdata k la propono venkis? » Jes, miaj naivaj amikoj, sed la entuziasmaj « bonkoruloj » jam de longe forgesis sian voĉdonon — sed ne ilia gvidantaro ; ĝi daŭrigas iradi laŭ sia kutima vojo, ignorante la dezirojn de la anaro. Same, sed pli frape k domaĝe okazis ĉi tie :

Kiel vi scias el la letero de s-ro Jozefo Ŝerer (prezidanto de Esperanto-Asocio de Nord-Ameriko), aperinta unue en « *Der Deutsche Esperantist* » en Germanio, germanlingve, poste en « La Pirato », pariza esp-lingva gazeto, k ankoraŭ poste en « Nia Bulteno » de Los Angeles (Usono), ankaŭ esp-lingve, tiu reprezentanto de l'usona esp-istaro tutkore gratulis la faŝistan registaron en Germanio pro ĝiaj faroj, k li deziris al ĝi sukceson. Tuj post ricevo de l' supra sciigo mi iris al la kunveno de neŭtraluloj k legis antaŭ ili *la* leteron, petante (ne estante

(1) La timo de l'K-do estis prava. Vd. pri tio la n-ojn 454, 456, 457. — *Red.*

membro) ke la membraro postulu klarigon de sia literature k retorike sperta prezidanto. La estro de l' Novjorka Esp. Societo, laŭ li mem Intern-Ideano, liberalulo k socialisto, tuj diris : « Estas jam malfrue, la kunveno estas fermata », sen ajna protesto de la anaro.

La afero tamen reaperis ĉe la kunveno de « Harmonio », kies anoj (iuj el ili) rigardas la NES-anojn reakciuloj k sin mem liberaluloj. En mia ĉeesto, por pruvi sian « bonecon » kelkaj proponis postuli klarigon de s-ro Ŝerer. La propono venkis preskaŭ unuanime (same kiel en Vieno). Sed la tiama prezidanto de « Harmonio » « forgesis », ke estante prezidanto li ne havas la voĉdonrajton, k donis sian voĉon *kontraŭ* la propono — kun li ankaŭ du aliaj ; sed kia fenomeno, en la trio cirkulas la fiera sango germana... Ho, mi preskaŭ forgesis aldoni, ke la oficisto de « Harmonio » ankaŭ « forgesis » sciigi s-ron Ŝerer pri la decido de l'anaro. Sed ne tro domaĝe : la anaro mem ja ankaŭ forgesis eksoficigi aŭ aliel puni la oficiston, — male, unu sinjoro, kiu tiel fajre kondamnis s-ron Ŝerer pro lia kontraŭzamenhofa pozicio, ĉe la sekva elekto proponis la voĉdonantan prezidanton k forgeseman oficiston kiel *honoran* prezidanton de « Harmonio ».

Certe, K-doj, ni ankaŭ havas LEA-grupon ĉi tie, gvidatan de IPE-ano. Ĉi tiu grupo fidele funkcias laŭ la « nova tendenco » pritraktata en « Vivu la Neŭtralismo », k kompreneble ne *povis* protesti k *ne* protestis eĉ per vorteto al la neŭtraluloj pro ilia faŝistemo. La « nova unuecfronta » taktiko ŝajnas esti almenaŭ finance sukcesa ĉi tie, ĉar la LEA-grupo gajnis atentindan sumon ĉe sia antaŭ-nelonga festeno, pro ĉeesto k subteno de siaj « neŭtralaj » amikoj, kiuj estas amikoj de s-ro Ŝerer, kiu lasta estas amiko de la « nova Germanio ».

Sed, serioze, SAT estas *fakte* fondita kiel unuecfronta asocio de esp. *laboristoj ĉiutendencaj* : tiaj rilate al la diversaj ekonomiaj k politikaj proletorganizoj. Ke la interesoj de posedantoj k senhavuloj kontraŭas unu la alian, nur idiotoj neus k nomus tion dogmo. Ĝi estas fundamenta k science pruvita fakto, same kiel iu ajn el la ĥemiaj solvaĵoj, multeksperimente pruvitaj. Do la « komunistoj » (ĉiaspecaj), « socialistoj » (ĉiaspecaj), anarkistoj (ĉiaspecaj), sennaciistoj (mi ne scias ĉu jam estas kelkspecaj), figure *apartenas* en SAT. Se iam estis kaŭzo al ia skismo en SAT (pri kio mi dubas), ĝi certe ne plu ekzistas. Kaj se la burĝeco de l'esp-istoj necesigis la fondiĝon de SAT kiel unuecfrontan organizon de l'klaskonsciaj proletoj, des pli bezonega estas tiu ĉi unuecfronta perilo kontraŭ la multe pli minaca k *ege pli kompetenta* faŝisteco de l'esp-istoj. Do, mi proponas la restarigon de l'*originala* SAT-unuecfronto. Ni forgesu la skisman eraron de la fondintoj de IPE — ili ne povis ja antaŭvidi la germanian katastrofon k kredis, ke nur « unu vero », ilia propra vero, devas regi k daŭrigos regi ĉiujn prol. instancojn. Nun, kiam ili konsentas jam la neceson de diverstendenca unuecfronto, ni estu altanimaj k petu ilin (sed ne ĉiajn esp-istojn) realiĝi al SAT. La detalojn pri restarigo de SAT en Sovetio kiel fidinda kleriga reprezentanto de l' prol. esp-istoj, estus ja facile aranĝi, flanke de niaj sovetiaj amikoj. Kiel la aferoj statas nun, nek SAT nek ili devas verki apologiojn pro siaj antaŭaj agoj — ĉu pravaj aŭ malpravaj. *Georgo Saville (1092).*

Pri la sama temo ni ricevis artikolon de K-do T. Veder (1307). Pro spacomanko ĝi aperos nur venontnumere.

Esp. Ekspozicio en Londono

La 2an-3an de oktobro okazis tre sukcesa ekspozicio k serio da lekcioj organizitaj de la Londona Laborista Esp. Klubo (SATEB), ĉe Art Workers' Guild, 6 Queen Sq., Londono. Propaganda kunveno okazis dum sabato posttagmeze. 72 delegitoj el diversaj lab. organizoj londonaj ĉeestis. Ili miris pri la esp. materialo tiom amase prezentita. Ĉirkaŭ la propaganda halo ĉi tiu estis elmontrita en diversaj sekcioj — Esp. k Vojaĝo, Hispanio, Ĵurnaloj (neŭtralaj k laboristaj), Blinduloj, Pacistoj k Literaturo (originala k tradukita) krom la vendotablo k la ekspozicio de ĉiuj presaĵoj de F.L.E. Kompreneble la multaj ĵurnaloj eldonitaj de lab. organizoj en Hispanio altiris multe da atento.

Tamen por la esp-istoj la ĉefa intereso kuŝis en la lekcioj kaj la historia materialo. Ĉiuj en la plena halo ege ĝuis la lekciojn de K-do Bartelmes pri la Historio de la Esperanta Literaturo (neŭtrala k laborista). Oni speciale laŭdis la deklamojn de kelkaj tipaj ĉerpaĵoj. Nia amiko, Paŭlo Blaise, sprite priskribis memorindajn travivaĵojn el sia longa sperto en la esp. movado, en kiu li estis fervora pioniro. Dank' al li ni organizis la semajnfinon, ĉar li pruntis tiomon el siaj malnovaj ĵurnaloj, literaturo, lernlibroj k propaganda materialo. Jen estis fotoj, skribaĵoj k diversaj memoraĵoj pri Zamenhof, jen spesmilo k ĉekoj el la Esperanta Banko, jen folioj k fotoj pri la utiligo de esp. dum la milito, jen esp. poŝtmarkoj, el kiu unu el USSR portas la foton de Zamenhof. La Historia ĉambro meritis plurajn semajnojn da studado k nia espero estas, ke ie tiuj aĵoj trovos taŭgan hejmon, kie ili estos daŭre studeblaj. (14598).

Tridekjara jubileo de A.L.S.E.

(Sekcio Amsterdamo I de N.F.L.E.)

La 30-an de oktobro 1907 malgranda grupeto el konsciaj lab. esperantistoj kunvenis por fondi sekcion en Amsterdamo, kun celo disvastigadi la lingvon inter la laboristaro. Kvar jarojn poste, la sekcio iniciatis kune kun la Haga fondi la Nederl. Federacion. La bonan rezulton multe da Gek-doj jam konas. Momente la Federacio nombras proks. 5000 membrojn. Opiniante, ke ĉiu konscia federacian(in)o, almenaŭ se eblas, volas ĉeesti la 30-jaran jubileon de la fondinto de nia Feder., ni kuraĝis lui unu el la plej grandaj amsterd. salonoj. Precize 30 jarojn post la fondo ni solenos grandskale en « Bellevue ». Konata aŭtoro verkis por ni belan teatraĵon. Humoristo, muzikistoj k la horo « La Nova Tempo » de l'Amsterd. distrikto, ankaŭ kunlaboros. Per balo, ĝis la kvara matene, ni fermos nian feston. Enirprezo : 50 cendoj ; ĉiu vizitanto ricevos belaspektan programbroŝuron. Invito al ĉiuj ! Mendu programojn ĉe *J. Preker* (Smaragdstr. 5, III, Amstd. Z.).

KOMUNIKO DE F.E.T.

La Federacia sidejo estas fiksita en (nova) Kulturdomo, 27-29 rue d'Anjou, Paris 8-a. La membraro kreskas (pli ol 2.200 membrokartoj menditaj). La propagando k agado iĝas ĝenerale pli vigla. Ĉefe menciinda estas la belga Sekcio, kiu kreskis de 300 ĝis 400 membroj, k la grupoj en regiono Lans (Lens, Pas-de-Calais), kiuj faris monstran propagandon k organizis 18 kursojn en la urbo k ĉirkaŭaj urboj. La asocia organo « Travailleur Espérantiste » estos eldonata en kvanto de 4500-6000 ekzem-

Letero al Han Riner

El Jamaŝiro-maĉi, 25.V.37.
(Daŭrigo. Vd n-on 456.)

Cetere, troviĝis inter la esperantistoj homo sufiĉe *kuraĝa* por verki k publikigi en ĉiutaga ĵurnalo provinca artikolon tiel titolitan : « S-on Lanti mi akceptas ». Kaj la faro tuj sekvis la parolon : el sia malproksima provinco li venis al Tokio por renkonti min tie. Plian pruvon pri sia *kuraĝo* li donis per sia vizito al la esperanta fako ĉe la centra policejo el Tokio ; li klarigis al la kompetenta instanco, ke en sia urbeto neniu scipovas fremdan lingvon, ke li estas la sola esperantisto tie k sekve ke mia ĉeesto en Jamaŝiro estus malpli danĝera, rilate al la eblo, kiun mi havus, se eventuale mi celus disŝuti semojn de herezo... Mi diris sufiĉe por ke vi komprenu, kial de tri semajnoj mi troviĝas en urbeto kun 3.000 loĝantoj, situata ne malproksime de l'Japana Maro, t. e. ĉe la flanko kontraŭa al tiu, kie kuŝas Tokio.

Vi sendube pardonos al mi pro tiu tro longa antaŭparolo, pensante, ke la temo, kiun mi priparolis, tenas min ĉe la koro. Aliparte, ĝi estis necesa por ke vi komprenu kial, post sesmonata ĉeesto en Japanio, mi jam ne povas havi pli malpli kompetentan opinion pri la menso de la orientanoj.

Tamen, mi kredas povi prave aserti, ke ne ekzistas, kiel iuj asertas, abismo inter la animo de la flavhaŭtuloj k tiu de la blankhaŭtuloj. Ekzistas nur diferencoj en la esprimado, en la elmontro, sed la homoj, ŝajnas al mi, estas esence la samaj ĉe ĉiuj latitudoj.

Vi eble jam scias, ke mi estis manlaboristo, ke mi estas ankoraŭ nun ia sub-elementulo, kiu ne posedas la plej sensignifan ateston pri lernado. Tial ke dum mia vivo mi manipulis rabotilojn k segilojn, estis tute nature, ke mia atento estu altirata al la maniero laŭ kiu laboras lignaĵistoj k meblistoj japanaj. Mi estis vere mirigata ĉe la konstato, ke tiuj metiistoj havas ilojn, kies formo tre diferencas, kompare al tiu de similaj iloj en Eŭropo. La maniero laŭ kiu japanaj lignaĵistoj manipulas siajn ilojn, ankaŭ malsamas je tiu de siaj kolegoj el Okcidento. Sed la rezulto sur la prilaboraĵon estas tute sama. Sekve inter la du malsamaj proceduj ne ekzistas esenca diferenco.

Mi emas kredi, ke sur la kampo de la abstrakta penso estas tute same. La budaista saĝo, la asketismo de kelkaj religiaj societoj, ĉu kristanaj aŭ aliaj, la stoikismo de Zenono k de Epikteto, la materialismo de Epikuro, ktp ks., ĉio tio eble reduktiĝas je la senutila demando, nome, ĉu estas preferinde funkciigi rabotilon ŝovante ĝin antaŭen, kiel en Eŭropo, aŭ tirante ĝin al vi, kiel en Japanio...

Niaj ideoj, kutimoj, gustoj ne entenas ion absolutan. Ili rezultas de la hazardo, de la imitemo, de la bezono, de la tradicio pli malpli trudata, de ĉio ajn krom tio. ke ili estas esence diferencaj k apartaj al ĉiu raso.

Laŭ tio, kiom mi povis ĝis nun observi, ekzistas ia similo inter la antikvaj mitologioj (greka k romana) k la ŝintoismo. La ideo pri unika Dio, kreinto k disponanto pri ĉio, ŝajne tute ne ekzistas en la penso de l'japanoj. Iliaj dioj, diinoj, herooj ktp., ilia kulto al la prauloj, ĉio tio tre parencas al la menso de la antikvaj grekoj k romanoj.

Nekontraŭdireble, la japana popolo, konsiderata kiel tuto, estas spiritualisto. Ĝi kredas, ke bestoj k eĉ senvivaĵoj havas animon. La vulpo estas objekto por kulto k ĝia statuo troviĝas ĉie en la proksimaĵo de temploj. Ĝi estas ordinare vestita per ia ruĝa antaŭtuko, kiu estas ligita ĉirkaŭ

pleroj. La Komitato decidis represigon 5000-ekzemplere de la 232-paĝa « Cours Rationnel » (kursolibro) k eldonon, en venonta aprilo, de nova vortaro.

Alvoko al ĉiuj kursgvidantoj

Kiel decidite dum la SAT-Kongreso en Roterdamo, la Infan-komitato en la regiono de la Nederlanda lingvo de F.L.E., kiu jam dum kelkaj jaroj sin okupas pri la problemo « Esperanto inter la Junularo », ankaŭ akceptis la taskon peri inter la eksterlandaj infankursgvidantoj k -amantoj. Komprenante ke ĝia laboro en Nederlando baldaŭ senvaloriĝus, se eksterlande ĝi ne akirus kunlaboron, ĝi per « S-ulo » informos la instruantaron eksterlandan pri sia laboro inter la junularo nederlanda. Ĝi atendas kun fido, ke la eksterlandaj Gek-doj, kiuj ankaŭ ne povas malhavi eksterlandan kunlaboron, helpos nin en nia peno, donante ĉiujn informojn al ili konatajn en sia regiono (loko). Ĝi ankaŭ deziras peri inter la gvidantoj, per interŝanĝo de ideoj, spertoj ktp. Sed tiam oni benv. aldoni respondkuponon, ĉar ni ne povas porti ĉiujn kostojn. Nederlandaj infanoj jam posedas gazeton, en kiu ĉiu infano povas presigi rakontojn, fabelojn ktp, ĉion pri k porinfanan. Eldoniĝis unua lernolibreto « La Malgranda Mondo »; la tuta verko konsistos el tri volumoj. Adreso de l'Sekretario (por ĉiuj informoj k petoj) : *W. Borsje*, Multatulistraat 29, *Roterdamo (W.)*, Nederlando.

MEMORNOTO

PRIESPER. ARTIK. K NOTOJN ENHAVIS: *Signalen*, Stokh., 5., 12., 19., 26.8., 2., 9., 16., 23., 30.9; *Le Travail*, Verviers, 5.6., 17.7., 20.7., 6.8; *Le Peuple*, Bruselo, 6.6.; *Rébellion*, Bruselo, 1.8. (artik. de Burnelle); *Le Travailleur des Transports*, Paris, aŭg. (Nathans kiel esp-isto); *Tipograf. Bulteno* (jul./aŭg.), Paris ; *L'Œuvre*, Paris, 18.8., 11., 24.9; *La Montagne*, Clermont-F., 30.8; *L'Ecole Emancipée*, Marseille, 3.10 (kurso).

PRI LA KONGRESO ENPRESIS : *La Patrie Humaine*, Paris, 1.10; *Nova Preso* (juda), Paris, 29.8; *Liga organo de teknikistoj k kontrolistoj*, Amsterdam, 16.8.

NIA POŜTO

1307, 18876 k.a. — Pro manko de spaco viaj skribaĵoj aperos nur venontnumere.

Moho. — Nek stile nek enhave por « S-ulo » taŭgas via traduko. Kial propagandi esperanton al jam-konvinkitoj? La sencon de kelkaj alineoj ni tute ne komprenas. Eble ni tamen prezentos ekstrakton al niaj legantoj.

KORESPONDADO

Simpla trilinia anonceto kostas 5.— fr. fr.

ALĜERIO

K-do *Rofo* (Paca Rondo), 4, rue Négrier, *Alger*, petas SAT-korespondantojn por juna ebenisto (artmeblisto), kiu volas kor. pri plej modernaj kreaĵoj en meblofako kun metiaj K-doj ĉl.

BELGIO

Mi tre deziras interŝanĝi PM kĉl. *Emile Tumler*, « Café Français », *Bonsecours* (Hainaut).

ĈEĤOSLOVAKIO

Kiu sendos al mi PM de sia lando aŭ div. landoj, tiu ricevos de mi tuj aerpoŝte samvalorajn PM de mia lando. Resp. ĉiam ! Adr. : *Josef Wuchterl, Holeischen* 127 ap. *Plzen*.

FRANCIO

Kiu dez. ric. 50 franc. PM, sendu al mi saman kvanton el sia lando. Certa respondo. K-do *Foret*, instr. Ecole de Plein Air, *Saint-Quentin* (Aisne).

Mi deziras korespondi k interŝ. PM kun ĉiuj eksterl. Gek-doj. Adr.: *A. Van Droogenbroeck*, 1, St. Andriesstraat, *Antverpeno*.

Karlo Duflot, 36 j. tramisto, 7, rue Kléber, *Lambersart*, Nord, dez. ricevi PK el ĉl., eĉ el aliaj francaj urboj, prefere prezentantaj tramojn. Nepre respondos.

NEDERLANDO

Kelkaj K-doj dez. kor. kun Gek-doj el ĉl pri ĉt. Resp. gar. Adr.: *L. Brusse*, Lekdijk 130, *Krimpen a.d. Yssel* (Z.H.)

POLIO

Juna esp-isto dez. koresp. kun gelaboristoj ĉl. *Abram Szlachter, Polaniec pow. Sandomierz.*

Subskribintoj kontrolis la librojn k kason de l'Amsterdama SAT-rondo k trovis ĉion en bona ordo. — J.C.H.T. REIGERS (17854); J. KOSMIS Jr. (19952).

FRAKCIA VIVO

SENNACIISTA FRAKCIO

Proks. 50 Gek-doj ĉeestis kunvenon ĉe la 17a SAT-Kongreso, iuj frakcianoj, aliaj nur simpatiantoj. Ĉiuj estis anoj de la Kongreso. Prezidis K-do L. Rosenbloom el Manĉestro ; sekretariis K-do E. Sugar (samurba). La sekretaria raporto estis legita k unuanime aprobita. Estis decidite ke : ano de la frakcio estas tiu membro de SAT, kiu akceptas la principojn de Sennaciismo, kiel ili troviĝas en la « Manifesto de la Sennaciistoj »; — kiu pagas ĉiujaran kotizon de ne malpli ol la valoro de du respond-kuponoj ; — kiu faras sian eblon por la disvastigo de Sennaciismo. Estis decidite ke la frakcio, se eble, eldonos organon, kiun ĉiu ano ricevos laŭ difinita kotizo. Se en iu loko troviĝas pluraj frakcianoj, tiuj formu grupon k elektu peranton. En la n-o de l'Organo aperanta tuj antaŭ la SAT-Kongreso troviĝu raporto pri la stato de l'frakcio.

Parto de letero de K-do Lanti al la sekretario estas legita. La sekretario petos K-don Lanti verki broŝuron « La Fiasko de l'Internaciismo », kiun la frakcio eventuale eldonos. La kunveno sendis salutleteron al K-do Lanti. Post lego de instigaj « Notoj » de l'sekr. K-do Bubo sugestis, ke la frakcio aranĝu ekspoziciojn pri Naciismo ĉe estontaj SAT-Kongresoj. K-do Bosk anoncis ke li preskaŭ finis tradukon de la « Manifesto » en hisp. lingvon. Oni kolektis 12.62 guld. por helpi la eldonon de « La Fiasko de l'Internaciismo ». Aperis unua « Sennaciista Bulteno » kiun ricevis ĉiu kiu, laŭ nia scio, interesiĝas pri nia frakcio. Estonte ricevos la « Bultenon » nur frakcianoj. Anglalingva traduko de Sennaciista Manifesto jus aperis ; havebla ĉe la sekretario (prezo 3 pencoj), k ĉe SAT. « LA FIASKO DE L'INTERNACIISMO » de K-do E. Lanti publikiĝos, kiam estos ricevita sufiĉe da monsubteno por ebligi ĝian presigon. Jam ni kvitancas la ricevon de proks. £2 de div. K-doj. Pliajn donacojn ni atendas.

La dua n-o de l' « Bulteno » aperos komence de novembro ; ĉiun informpeton tiurilate k ankaŭ rilate la frakcion mem oni bonv. sendu al Sekretario: *B. Roberts*, 1, Caister Avenue, Whitefield, *Manĉestro*, Anglio.

Bolŝevist-Leninista Frakcio

Dum kelka tempo vivsignon ne montris nia frakcio. La kaŭzo estis ke la kopenhaga Bolenfrasat-rondo, kiu ja konsistigis la centran komitaton frakcian, estis dum unu jaro tute disigata. K-do Oĉjo devis pro politikaj kaŭzoj forlasi Danion, ankaŭ K-doj Age Kjelsö, redaktinto de nia antaŭa bulteno « LA PERMANENTA REVOLUCIO » k Tage Laŭ estis for, la unua ĉefronte kiel volontulo en Hispanio, la dua dum kelka tempo enkarcerigita en Germanio. Nun aperis nova frakcia organo sub la nomo : « LEVIĜU ! ». La enhavo de l'unua kajero estas interesa k aktuala artikolo pri batalo kontraŭ la faŝismo, Leo Trocki pri la mortigo al la malnova hispana proletgvidanto Andrés Nin, Bas Vels pri la 17-a SAT-kongreso, k.m.a. Prezo de l' kajero : 1 respondkupono aŭ egalvaloro. Oni sendu al la frakcia adreso : BOLENFRASAT, c/o Tage Laŭ, Kjeldsgärdsvej 33, Kopenhago, Danio.

Komunistema Frakcio (3-a Internacio)

La unua n-ro de nia organo RACI' NIN VOKAS... ŝajne iĝis konsiderinda sukceso. Aperis recenzoj en pluraj lab. esp. gazetoj k multaj esprimis sian ĝojon, ke fine denove aktivas la kom. esp-istoj en la kadro de SAT. Precipe « Norvega Lab. Esp-isto » en sia okt. n-o favore rilatis al nia nova frakcio, represante nian programartikolon k krome tiun defendanta la valenciajn K-dojn, kiuj kuraĝe eldonis la multe pridebatitan « bluan folion » pri sennaciismo k internaciismo. La dua n-ro de RACI' NIN VOKAS... aperos ĉ. 1-a de novembro (havebla ĉe la sekr. kontraŭ 1 resp. kup.). En kk. landoj cetere vakas perant-oficoj. Ni deziras anstataŭan peranton en Francio, kie la anoncita K-dino bedaŭrinde ne plu povas plenumi sian laboron. Ankaŭ en Norv., Finl., Svisio k Ĉeĥosl. ni tre volonte havus reprezentantojn. Ĉiujn informojn pri taskoj de perantoj k frakcio liveras la sekretario *P. Thorsen* (K. F.), Poppelgade 16, *Kopenhago* ; monajn kontribuojn akceptas la kasisto *Kaj Henriksen*, Hindsholms Alle 16, *Kastrup*, Danio. Ĉiu *kolektita* mono estu en niaj manoj antaŭ la 1. nov. Artik. por la organo estas tre bonvenaj.

---

la kolo. Antaŭ nelonge mi legis en « The Japan Advertiser » informon laŭ kiu *samisena* (1) fabrikanto elspezis 4.000 jenojn (26.400 fr. fr) por la enterigo de dorlotita kato. Sepdek pastroj partoprenis la funebran ceremonion. Mi suspektas, ke per tio la industriisto celis reklamon por siaj fabrikaĵoj. Tamen restas la fakto, ke la japana popolo konsentas sen miro k sen protesto, ke kato estu pompe enterigata...

En la sama ĵurnalo, n-o de la 9-a de februaro, estis foto videbla, kiu montris bildon pri lernantinoj de kudra lernejo, kiuj partoprenis ĉiujaran feston de la *kudriloj*. Ĝi estas la okazo por religia ceremonio favore al la « animo » de la rompitaj kudriloj ! Ĉiujare kolekto da rompitaj kudriloj estas sendataj al la sanktejo *Aŭaŝima*, kie sidas la diaĵo, kiu protektas la « animon » de la kudriloj.

Tio ŝajnas al mi vere ĉarma ! Laŭ ia vidpunkto la kredo, ke objekto havas animon, ne estas pli stulta ol tiu pri unika Dio en tri personoj, aŭ ol tiu pri sankta virgino-patrino. Cetere oni ne devas forgesi, ke la adorantoj de unika Dio loĝatigas la ĉielon per amaso da sanktuloj, sanktinoj k anĝeloj. Kaj ilia infero ankaŭ estas plenigata per granda nombro da demonoj kun satano kiel supera estro. Do ne temas pri esenca diferenco inter la kredoj. Ĉie la homoj sentas la bezonon apogi sian malforton sur lambastonojn el ia ajn kredo. La fabrikistoj de spiritaj lambastonoj t. e. la bonzoj, pastroj, filozofoj el diversaj skoloj ktp. ne uzas ĉiuj la samajn ilojn k ne donas tute la saman formon al la fabrikitaj objektoj, sed ĉiuj trovas pli malpli grandan klientaron. Necesas esti Han Riner por fabriki por si mem lambastonojn k ne celi reklami ilin kiel la sole utiligindajn. *(Finota.)* E. LANTI.

(1) *Samisen* estas muzikilo.

LA 18-a SAT-KONGRESO EN BRUSELO OKAZOS LA 7.-13. AŬGUSTO 1938.

Sekretario de l'O.K.K. de la 18-a: K-do L. Strainchamps, 148, Av. du Roi, Bruxelles-Forest (Belgio). Detaloj venontnumere.